

Změny v úpravě zadávání veřejných zakázkách v České republice – důvody a opatření

Jan Pavel

Květen 2012

Názory prezentované v tomto příspěvku jsou názory autora a nemusí odpovídat stanoviskům institucí, ve kterých působí.

Osnova

**Problémy trhu veřejných zakázek
v ČR**

Návrhy řešení a novela ZVZ

Přetrvávající problémové oblasti

Makroekonomický význam VZ:

O kolik prostředků jde?

V důsledku ekonomické krize a úsporných opatření došlo v letech 2007-2011 k významnému poklesu rozsahu trhu veřejných zakázek.

V roce 2011 trh veřejných zakázek činil cca 14,5 % HDP.

- ♦ z toho veřejné prostředky cca 12 % HDP, tedy 450 mld. Kč (cca polovina je zadávána centrální státní správou a druhá polovina samosprávami)

Data ukazují, že něco není v pořádku

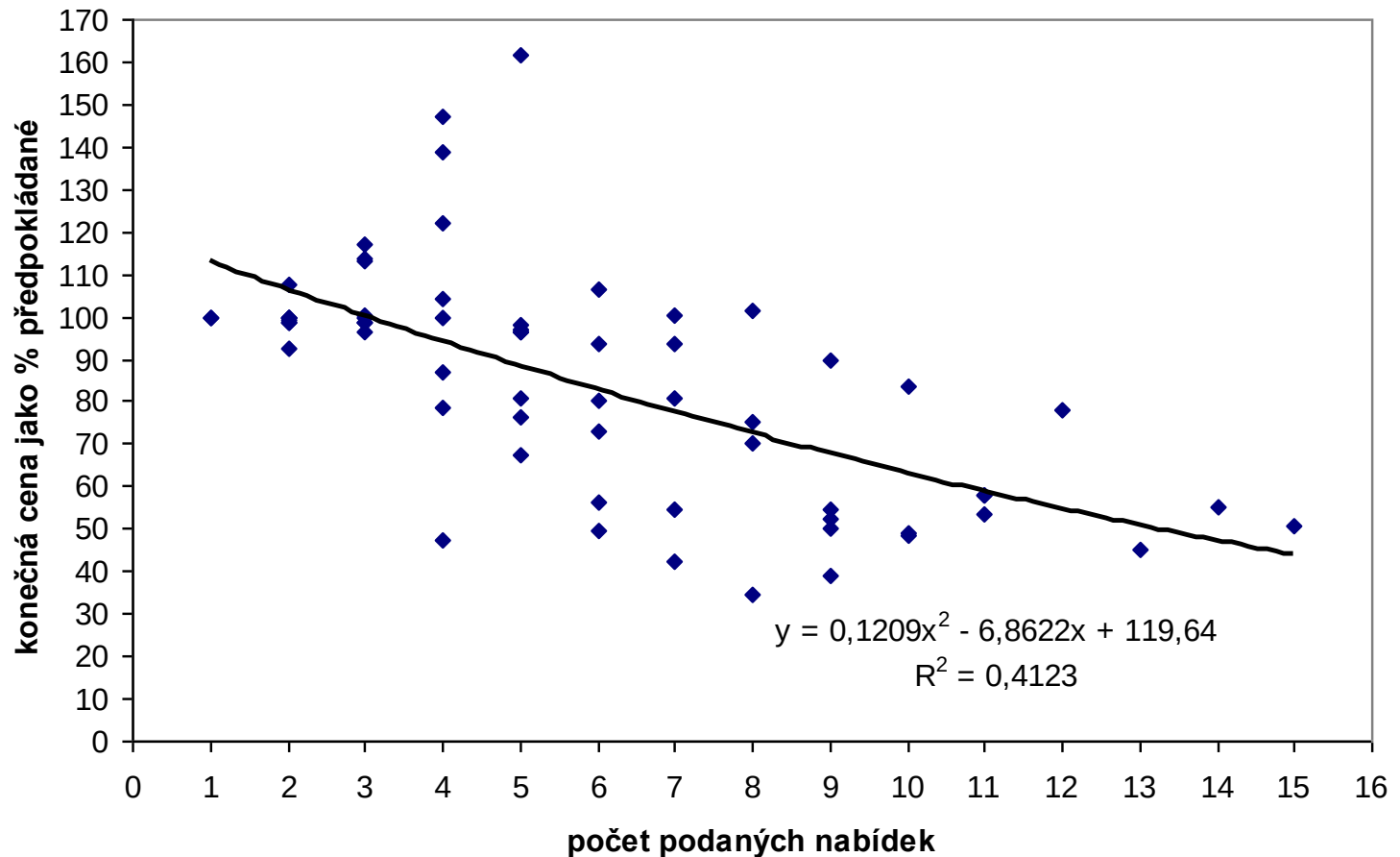
Nízké počty nabídek + nadužívání jednacích řízení bez uveřejnění = nevyužití konkurenčního efektu

Nízká transparentnost trhu veřejných zakázek

Nefunkčnost kontrolních systému

Absence ekonomického přístupu

Dosažená cena a počet nabízejících (stavby dopravní infrastruktury v ČR v letech 2004-2007)

Výsledky ekonometrické analýzy - stavby dopravní infrastruktury

Každý další nabízející způsobuje pokles dosažené ceny o 4,4 % ceny předpokládané

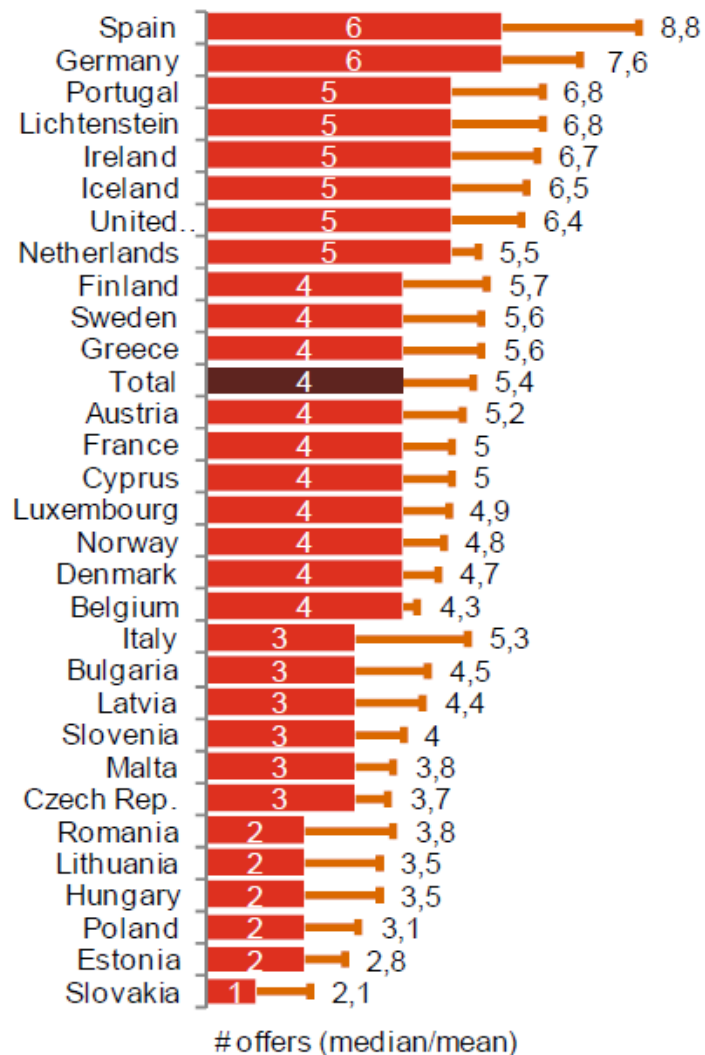
Volba užšího zadávacího řízení zvyšuje dosaženou cenu o 19,8 % ceny předpokládané (není korelace s počtem nabízejících)

Počet nabízejících není závislý na velikosti zakázky, ale na váze kritéria nabídkové ceny (snížení váhy nabízené ceny jakožto hodnotícího kritéria ze 100 na 50 % vede v průměru k poklesu počtu nabízejících o 4)

Výsledky empirických analýz v jiných zemích:

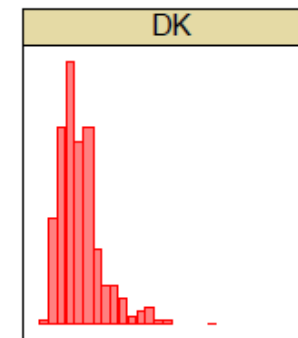
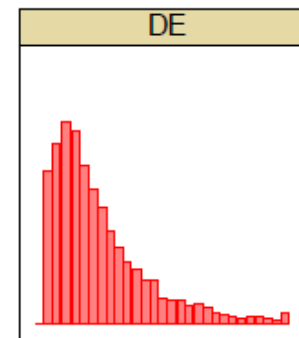
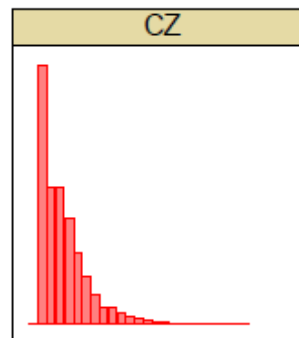
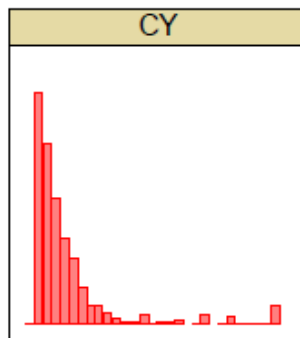
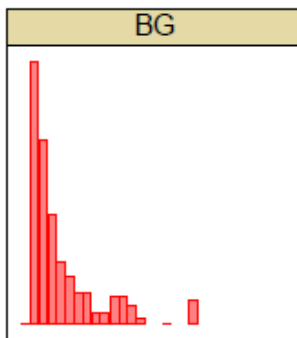
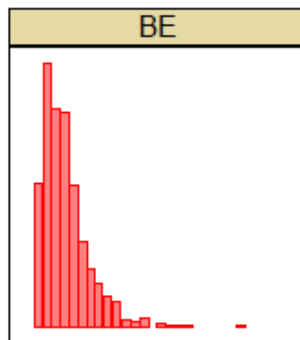
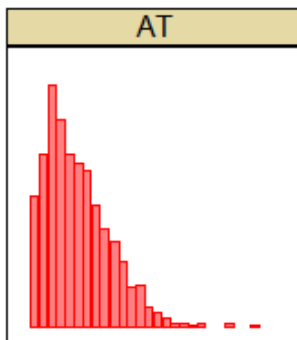
- ♦ Slovensko: další nabízející přináší pokles dosažené ceny o 2,5 %, vliv zadávacích metod se ukazuje jako nevýznamný
- ♦ USA: další nabízející přináší pokles dosažené ceny o 2 %, vliv zadávacích metod nebyl analyzován

Průměrné a mediánové počty nabídek v zemích EU

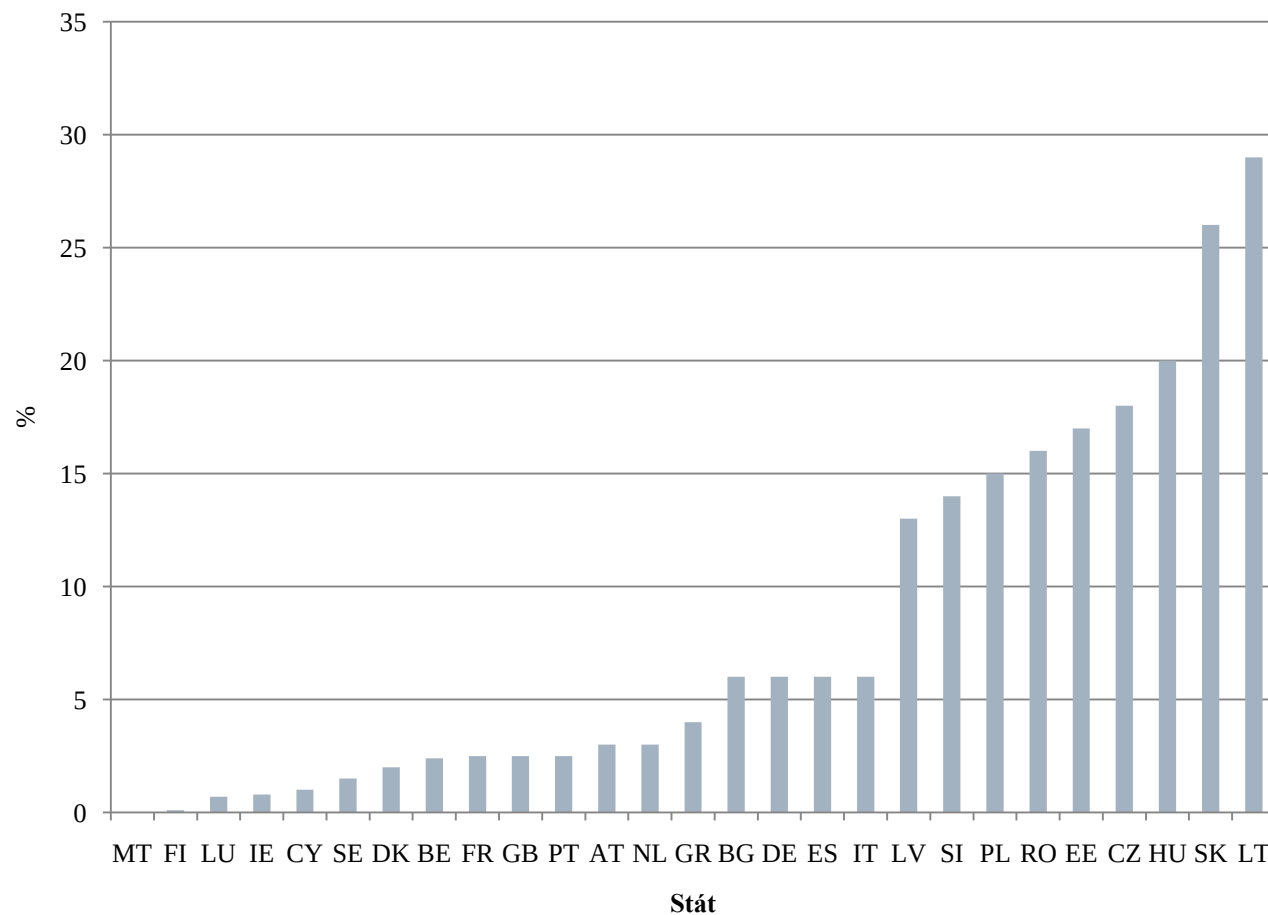
Zdroj: EC (2011).

Zadávací řízení podle počtu podaných nabídek

Zdroj: EC (2011)

Procentuální zastoupení jednacích řízení bez uveřejnění

Zdroj: EC (2011)

zakázek - Ekonomická výhodnost - realita

Stavební práce

Hodnotící kritérium ekonomická výhodnost

- ♦ Cena (Kč) – 70 %
- ♦ Penále za nesplnění termínu (Kč) – 20 %
- ♦ Penále za nevyklizení staveniště (Kč/den) – 5 %
- ♦ Penále za nesplnění termínu odstranění reklamované vady (Kč/den) – 5 %

Nejlevnější nabídka (v mil. Kč):

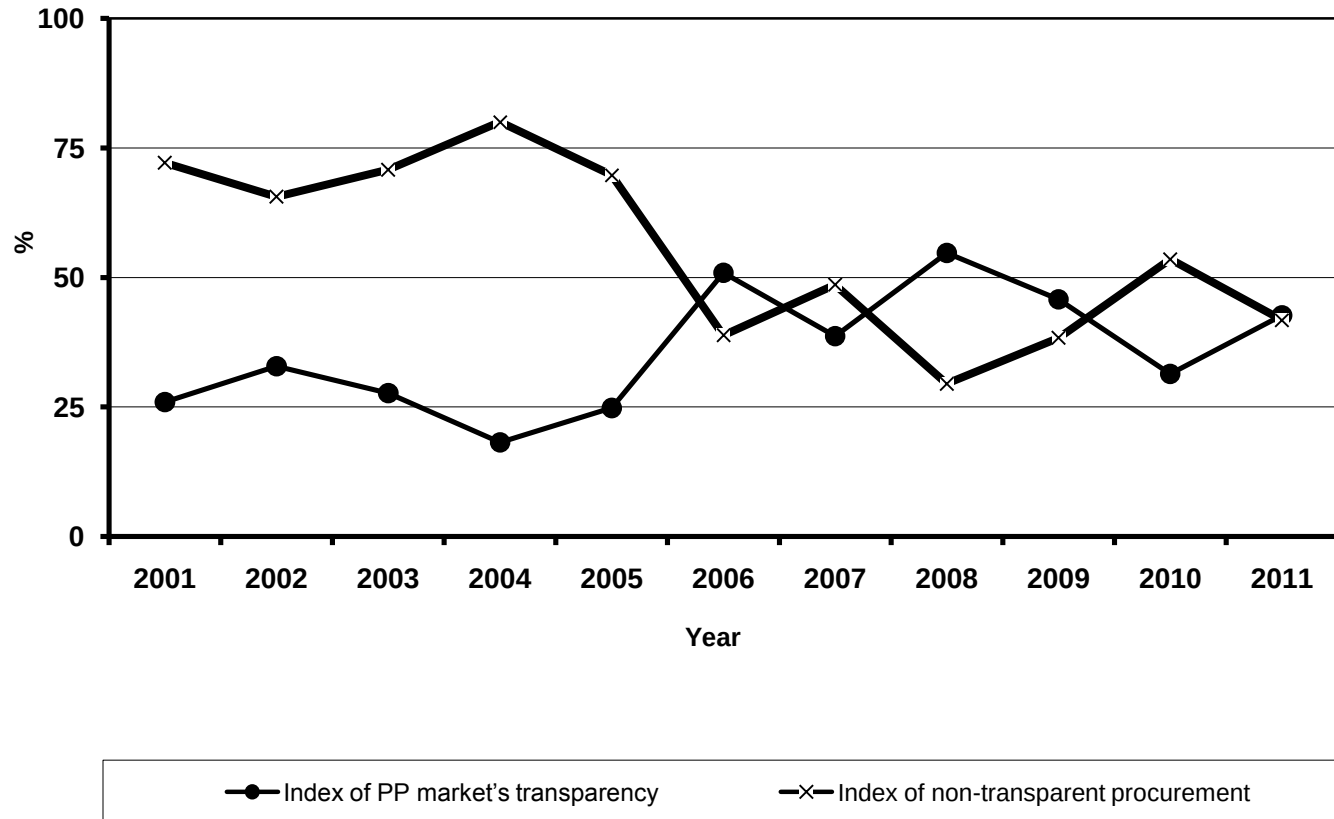
- ♦ 130 / 3 / 0,2 / 0,02

Ekonomicky nejvýhodnější nabídka (v mil. Kč):

- ♦ 163 / 45 / 35 / 6,5

Nárůst ceny 25 %!

Struktura „trhu“ veřejných zakázek z hlediska zadávacích metod (%)

Limity pro zakázky malého rozsahu (v Kč) po zohlednění odlišné kupní síly jednotlivých měn

Země	Dodávky a služby
Lotyšsko	34 406
Malta	57 577
Francie	65 011
Irsko	71 143
Rumunsko	145 389
Bulharsko	181 005
Finsko	217 374
Slovinsko	217 551
Estonsko	235 416
Španělsko	339 628
Itálie	342 959
Polsko	368 507
Litva	586 865
Rakousko	690 476
Slovensko	779 456
Dánsko	860 077
VB	1 453 274
Portugalsko	1 562 004
ČR	2 000 000
Nizozemí	2 322 518

Země	Stavební práce
Irsko	0
Dánsko	0
Lotyšsko	34 406
Malta	57 577
Francie	65 011
Rumunsko	145 389
Polsko	368 507
Slovinsko	435 101
Itálie	685 919
Rakousko	690 476
Estonsko	706 249
Bulharsko	905 026
Španělsko	943 411
Finsko	1 449 157
Litva	2 347 459
Slovensko	3 117 825
Portugalsko	3 124 008
ČR	6 000 000
VB	18 165 926
Nizozemí	89 932 082

Zdroj: Rističová (2010)

Shrnutí výsledků dotazování subjektů, které porušily zákon o veřejných zakázkách

	Organizace, u kterých pochybení zjistil ÚOHS 2006-2008	Organizace, u kterých pochybení zjistil ÚOHS 2008-2010
Počet získaných informací	21	33
Určena zodpovědná osoba	8	11
% z obdržených odpovědí	38,1	33,3
Přijata nápravná opatření	9	6
% z obdržených odpovědí	42,9	18,2
Pokuta vymáhána nebo aplikována jiná sankce	7	9
% z obdržených odpovědí	33,3	27,3

Zdroj: Bachan (2009), Čechová (2011), vlastní zpracování

Závěry - Slabá místa současného systému zadávání veřejných zakázek

Nepochopení logiky institutu veřejné zakázky

Transparentnost

Konkurence a bariéry vstupu

Nedostatečně fungující kontrolní mechanismy

Postkontraktační chování

Reakce:

- ◆ Doporučení NERV
- ◆ Doporučení Platformy pro transparentní veřejné zakázky
- ◆ Sestavení odborné skupiny při MMR

Výsledek = novela zákona o veřejných zakázkách s účinností 1. dubna 2012

Návrhy řešení NERV a novela ZVZ - I

Zavedení principů 3 E (hospodárnost, účelnost a efektivnost) přímo do zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách – novela obsahuje částečně

Předvýběrová řízení – novela zavádí kategorii významných zakázek

Snížení limitů pro zakázky malého rozsahu – novela obsahuje

Povinné zveřejňování smluv, dodatků apod. – novela obsahuje

Návrhy řešení NERV a novela ZVZ II

Zjednodušení kvalifikačních předpokladů – novela obsahuje

Omezení možnosti aplikace užších soutěží – novela obsahuje

Minimální počet soutěžících – novela obsahuje částečně

Elektronické aukce – novela obsahuje v případě dodávek

Standardní specifikace, vzorové dokumentace – dosud nezpracovány

Výroční zpráva – zpracovává se

Centrální zadávání – zvolen resortní model

Podrobné informace o novele

<http://www.mmr.cz/CMSPages/GetFile.aspx?guid=391bd665-f91c-4e4f-b9cc-be2f0d8819cd>

Přetrvávající problémové oblasti

Efektivnost a účinnost kontrolních systémů

Nízké pokrytí sektorových zadavatelů institutem veřejných zakázek

Metodická podpora zadavatelů

Pokrytí nákladů sektorových zadavatelů institutem veřejných zakázek (dle Bradáčová 2012)

Plynárenství a teplárenství	průměrný roční obrat firem v mil Kč		155 940	Souhrnné indexy
	Dodávky	Služby	Stavební práce	
Nadlimitní + podlimitní	0,89%	1,83%	16,99%	1,76%
Jen nadlimitní	0,89%	1,83%	16,76%	1,74%
Vodárenství	průměrný roční obrat firem v mil Kč		14 623	Souhrnné indexy
	Dodávky	Služby	Stavební práce	
Nadlimitní a podlimitní	40,26%	11,37%	62,63%	24,84%
Jen nadlimitní	40,26%	11,22%	53,41%	23,89%
Elektroenergetika	průměrný roční obrat firem v mil Kč		169 642	Souhrnné indexy
	Dodávky	Služby	Stavební práce	
Nadlimitní + podlimitní	7,51%	18,61%	7,66%	12,44%
Jen nadlimitní	7,51%	18,55%	7,64%	12,41%
Doprava	průměrný roční obrat firem v mil Kč		54 115	Souhrnné indexy
	Dodávky	Služby	Stavební práce	
Nadlimitní a podlimitní	43,60%	13,78%	18,85%	29,18%
Jen nadlimitní	43,45%	13,78%	16,15%	29,06%
Letiště	průměrný roční obrat firem v mil Kč		4 411	Souhrnné indexy
	Dodávky	Služby	Stavební práce	
Nadlimitní a podlimitní	85,30%	27,45%	15,54%	39,54%
Jen nadlimitní	85,30%	27,45%	12,92%	38,78%
Pošta	průměrný roční obrat firem v mil Kč		19 367	Souhrnné indexy
	Dodávky	Služby	Stavební práce	
Nadlimitní + podlimitní	58,70%	8,81%	50,03%	27,35%
Jen nadlimitní	58,70%	8,73%	50,03%	27,30%
Těžba	průměrný roční obrat firem v mil Kč		61 555	Souhrnné indexy
	Dodávky	Služby	Stavební práce	
Nadlimitní + podlimitní	94,18%	67,75%	18,42%	77,13%
Jen nadlimitní	94,12%	67,75%	17,96%	77,08%